

ВІДГУК

**офіційного опонента Горобця Сергія Миколайовича
на дисертацію Грабовського Петра Петровича на тему
«Розвиток інформаційної компетентності вчителів природничо-
математичних предметів у післядипломній педагогічній освіті»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних
наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

В умовах переходу до інформаційного суспільства нагальним завданням системи освіти є підготовка особистостей, здатних на практиці використовувати інформаційно-комунікаційні технології як для задоволення індивідуальних потреб, так і з метою розв'язання професійних, суспільно-значущих задач. Саме тому особливу увагу необхідно приділяти процесу формування і розвитку інформаційної компетентності вчителів. Суттєва роль в реалізації зазначеного завдання належить закладам післядипломної педагогічної освіти, які покликані сприяти розвитку інтелектуального і творчого потенціалу педагогів, підвищувати їх кваліфікацію та рівень компетентності, зокрема, інформаційної.

З огляду на зазначене, актуальність проблеми дослідження, присвяченого розвитку інформаційної компетентності вчителів природничо-математичних предметів у післядипломній педагогічній освіті, не викликає сумніву.

В дисертації чітко визначено методологічну основу дисертаційного дослідження, вдало сформульовано провідну ідею та гіпотезу дослідження, яке базується на системному, структурно-функціональному, діяльнісному, інтеграційному, особистісно орієнтованому підходах.

В дисертаційній роботі чітко визначені основні етапи і напрямки дисертаційного дослідження, розроблена логічна схема його здійснення. Дисертант опанував і використав широкий спектр наукових методів

дослідження. Позитивним є те, що методи добиралися відповідно до завдань конкретного етапу дослідження, що знайшло своє відображення у технологічній карті дослідження.

Мета дослідження логічно визначена дисертантом як теоретичне обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка моделі розвитку інформаційної компетентності вчителів природничо-математичних предметів у післядипломній педагогічній освіті.

Завдання, які розв'язуються в дисертаційній роботі, характеризуються цілісністю, логічністю, комплексністю.

Достовірність та обґрунтованість сформульованих висновків визначається сукупністю представлених наукових результатів. У ході дослідження автором опрацьовано 335 літературних джерел, що свідчить про належний рівень обізнаності дослідника зі станом розробки наукової проблеми.

До найбільш вагомих наукових результатів потрібно віднести:

– формулювання визначення базових понять дослідження: "інформаційна компетентність учителя природничо-математичних предметів" та "розвиток інформаційної компетентності вчителя природничо-математичних предметів у післядипломній педагогічній освіті" (підрозділ 1.1);

– уточнення структури інформаційної компетентності вчителя природничо-математичних предметів, визначення критеріїв, показників та рівнів розвитку зазначеної компетентності (підрозділ 2.1);

– теоретичне обґрунтування та розробку моделі розвитку інформаційної компетентності вчителів природничо-математичних предметів у післядипломній педагогічній освіті (підрозділ 2.2), яка складається з цільового, діагностично-мотиваційного, змістового, процесуального, оцінно-проектувального, результативного компонентів

– удосконалення навчально-методичного забезпечення розвитку інформаційної компетентності вчителів природничо-математичних предметів у процесі підвищення кваліфікації у післядипломній педагогічній освіті (підрозділи 2.2; 3.2).

Ефективність проведеного дослідження підтверджена результатами констатувального і формувального етапів експерименту. До дослідно-експериментальної роботи було залучено 308 осіб – вчителів природничо-математичних предметів, науково-педагогічних працівників ВНЗ і закладів післядипломної педагогічної освіти, управлінців у галузі освіти. Використовуючи методи математичної статистики, дисертантом здійснено оцінку достовірності одержаних результатів та підтверджено позитивну динаміку розвитку інформаційної компетентності вчителів.

Викладене вище дозволяє стверджувати, що дисертаційна робота Грабовського П. П. характеризується елементами наукової новизни, а основні наукові положення, висновки та рекомендації, що викладені в дисертації, є достатньо обґрунтованими і достовірними.

Основні теоретичні положення, що обґрунтовані в дисертації, знайшли практичну реалізацію і впроваджені в навчальний процес. Зокрема, автором розроблено програму спецкурсу "Інформаційні технології в освіті" з організації навчально-пізнавальної діяльності вчителів природничо-математичних предметів у процесі підвищення кваліфікації; методичні рекомендації для науково-педагогічних працівників закладів післядипломної педагогічної освіти щодо проведення занять з розвитку інформаційної компетентності вчителів природничо-математичних дисциплін, а також методичні рекомендації "Основи баз даних. Microsoft Access 2003", призначені для вчителів природничо-математичних предметів.

Петро Петрович провів значну роботу з впровадження одержаних результатів у практику вищої школи та післядипломної освіти. Зокрема,

основні положення і результати дисертаційної роботи доповідались і обговорювались на 11 конференціях різного рівня. Впровадженням охоплено декілька регіонів України, про що свідчать 5 актів із різних закладів післядипломної педагогічної освіти. Отже, результати дослідження належним чином апробовані і впроваджені в освітянську практику.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, досить повно представлені в опублікованих працях автора. Так, основні ідеї та положення наукового дослідження висвітлено у 16 публікаціях, серед яких 6 статей у провідних наукових фахових виданнях України, 1 стаття в зарубіжному науковому періодичному виданні, 6 праць апробаційного характеру, 3 методичних рекомендацій.

Дисертація складається з трьох розділів, які логічно пов'язані між собою. Структура дисертаційної роботи продумана, матеріал викладено грамотно і послідовно. Чітко сформульовані мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, які корелюють між собою. Загальні висновки відповідають поставленим завданням і повністю передають зміст та сутність основних результатів дослідження.

Обсяг основного тексту дисертації відповідає вимогам до написання кандидатських дисертацій. Автореферат дисертації відображає зміст і результати виконаної дослідницької роботи.

Є всі підстави стверджувати, що дисертантом отримано нові науково обґрунтовані теоретичні й експериментальні результати, які в сукупності забезпечують розв'язання актуальної педагогічної проблеми – підвищення результативності розвитку інформаційної компетентності вчителів природничо-математичних предметів у післядипломній педагогічній освіті.

При загальній позитивній оцінці кандидатської дисертації Грабовського Петра Петровича необхідно вказати на окремі зауваження та висловити побажання:

1. Бажано було включити в схематичне зображення моделі розвитку інформаційної компетентності вчителів природничо-математичних предметів у післядипломній педагогічній освіті (рис. 2.3, с. 108) показники та рівні розвитку цієї компетентності педагогів.

2. Потребує пояснення, з якою метою дисертантом розроблено чотири рівні розвитку інформаційної компетентності вчителя природничо-математичних предметів (с. 75), а не використано розглянуті ним раніше (с. 69) шість рівнів (початковий, мінімально-базовий, базовий, підвищений, дослідницький, експертний) відповідно до рекомендацій щодо розробки національних стандартів ІКТ-компетентностей учителів.

3. З огляду на незначну кількість годин, передбачених навчальними планами підвищення кваліфікації вчителів на розвиток інформаційної компетентності, про що автор неодноразово згадує в тексті дисертації (с. 95, с. 115, с. 147), бажано обґрунтувати доцільність застосування такої форми навчання, як тематичні дискусії, особливо для вчителів, які продемонстрували низький рівень розвитку інформаційної компетентності.

4. Бажано було більш чітко окреслити, які саме програмні продукти, рекомендовані автором для самостійних занять вчителів у період між курсами підвищення кваліфікації, належать до безкоштовних та вільно розповсюджуваних.

Проте зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке є самостійною та завершеною працею. Наукові положення, висновки і пропозиції дисертаційної роботи містять елементи наукової новизни, мають теоретико-методологічне обґрунтування та практичну значущість, є статистично підтвердженими та повною мірою достовірними. Отримані дисертантом результати і зроблені висновки дозволяють стверджувати про виконання завдань дослідження відповідно до поставленої мети.

Аналіз наукового дослідження та автореферату дисертанта дозволяє зробити висновок про те, що представлена дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 11, 13, 14 "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", а її автор, Грабовський Петро Петрович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної
математики та інформатики
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

С. М. Горобець

Підпис Горобця С. М. засвідчую:
Проректор з наукової і міжнародної роботи,
доктор педагогічних наук, професор

Н. А. Сейко